

הקדמה לסימן סא - מהי החופה

עד כאן עסקנו בהל' קידושין, ולקמן נעסוק ממתי נקראת נשואה, **כתובות מח/ב - לעולם היא ברשות האב עד שתכנס לחופה**. ובקידושין ה/א - **חופה גומרת**, ופרש"י לירשה ולהפר נדריה.

השיטות מה נקראת חופה בבתולה²:

א. רמב"ם (אישות פ"י ה"א) ושו"ע (ריש סי' נה) - החופה היא שמביא אותה לתוך ביתו ויטייח עמה ויפרישנה לו והוא הנקרא נישואין בכל מקום. [וכ"כ הדרישה (א) - דלרמב"ם בעינן תרתי שיביאנה לביתו ויטייח עמה, אבל אם נטייח עמה שלא בביתו, אינה חופה].

ב. י"א (הובאו בר"ן) - שהחופה היא שיתייחד עמה בסתר, אבל א"צ שיביאנה לתוך ביתו, אלא בכל מקום שיתייחד עמה בסתר, נקרא חופה. [וזו גם דעת הטור (פרישה סי' סב ס"ק א, ערוה"ש שם סעי' ו)].

ג. ר"ן ורמ"א (ריש סי' נה) - דחופה מקרי היכא שהביא אותה לתוך ביתו לשם נישואין אפילו בלא שום יחוד, וכ"פ הגר"א (שם ס"ק ט), [אך באלמנה: לגר"א (סי' סד ס"ק יא) - צריך יחוד, אך לח"מ - אף באלמנה די בהבאה לביתו, כדלקמן].

ד. העיטור (בב"י סי' סא ובדרישה שם ס"ק א) - חופה היא שמביאים את החתן והכלה למקום מיוחד שהוכן לכך³ ואין נפק"מ באיזה מקום שיהיה ברשותו או ברשות אחרים וא"צ שיתייחד עמה בסתר.

ה. ארחות חיים (הל' קידושין סעי' כו, י"א ברמ"א סי' נה) - אחר האירוסין חופפים אותם בטלית או בסודר, וזהו הנקרא חופה (עפ"י קידושין יח/ב), [ולכן נהגו הספרדים לפרוס טלית על ראש החתן והכלה בשעת החופה (כנה"ג סי' סא, ילקו"י פ"ו הע' י, ופ"ח), וע"ע לקמן בהע' 33].

ו. י"א ברמ"א שם (תוס' יומא יג/ב): דחופת בתולה - משיצאה בהינומא⁴. וכ"פ הדרישה (סי' סה ס"ק א, אך ט"ז (א) - דחה זאת).

ז. ומסקנת הרמ"א - המנהג הפשוט עכשיו לקרות חופה למקום שיש יריעה פרוסה ע"ג כלונסאות ומכניסים תחתיה החתן והכלה ברבים ומקדשה שם וכו', וכ"פ הט"ז (סי' סא ס"ק א' וסי' סה ס"ק ב).

ח. ב"ש (סי' נה ס"ק ה) בשם הב"ח - המנהג שלנו לצאת כל הדעות:

(א) בבוקר לכסות ראש הכלה בסודר [היינו בהינומא (ח"מ ט שם)].

(ב) ולערב בעת קידושין וברכת חתנים לפרוס יריעה ע"ג כלונסאות ומברכים שם ברכת אירוסין ונישואין.

(ג) אבל העיקר הוא - מה שאחר החופה הם מתייחדים במקום צנוע ואוכלים שם, ויש למנוע שלא יכנוס לשם שום אדם כדי שיהיה יחוד גמור (לחוש לרמב"ם).

ממתי חייבת בכיסוי ראש - ראה בהע"5.

השיטות בחופת אלמנה:

נפק"מ לדוגמא במש"כ השו"ע (לקמן בסי' סד סעי' ה עפ"י הירושלמי והרא"ש) שבאלמנה אין חופה קונה בה וכו', ויש ג' שיטות מה הדבר שצריך לעשות בחופת אלמנה קודם השבת - כדי שלא יהיה כקונה כקנין בשבת⁶:

📖 **מרדכי, ושו"ע עפ"י הב"ח** (סי' סד) וב"ש (סי' סד ס"ק ו) - **זו ביאה ממש**, שצריך לבוא עליה קודם השבת.

📖 **רא"ש ושו"ע עפ"י הח"מ** (סי' סד ס"ק ו) ומשנ"ב (סי' שלט ס"ק לב) - **די ביחוד הראוי לביאה** קודם השבת, אף שלא בא עליה.

📖 **לח"מ עצמו** (סי' נה ס"ק ו, ח, עפ"י הר"ן) - **די בהבאה לביתו** מע"ש ואף שלא התייחדו, ולשיטתו זה הוי חופה בין בבתולה

ובין באלמנה (אך ב"ש שם ס"ק ד - דחאו). והוסיף הח"מ (סי' סד ס"ק ו) - **דאף משנמסרה לשלוחי הבעל הוי כאשתו**.

² הדעות שלקמן: א-ד - הובאו בב"י ובדרישה ריש סי' סא, ה-ח - הובאו בשו"ע ורמ"א סי' נה סעי' א', ועיי"ש בגר"א, בערוה"ש שם סעי' ד-יב.

³ כגון לבית שיש בו חידוש כגון סדינין המצויירים, או כעין כילה שיושבים שניהם עם השושבינין היא החופה (ב"י בשם העיטור).

⁴ וההינומא - הוא הצעיף שעל ראשה משוררב על עיניה ופעמים שמנמנמת בתוכו מתוך שאין עיניה מגולין ולכן נקראת הינומא על שם תנומה (כתובות יז/ב, ערוה"ש סי' נה ס"ק ז).

⁵ כתבו בשו"ת יחיה דעת (ח"ה סי' סב) ובילקו"י (חוי"ק פ"יג סעי' א) - למנהג בני אשכנז שהחתן והכלה מתייחדים מיד לאחר השבע ברכות שתחת החופה - על הכלה לכסות את ראשה מיד לאחר צאתה מחדר הייחוד. אבל הספרדים ובני ע"מ - לא נהגו להתייחד אלא רק לאחר גמור הסעודה כשהולכים לביתם (כרמב"ם והשו"ע), ורק אז חייבת לכסות ראשה.

⁶ והשיטות שלקמן מיידי באלמנה מן הנישואין, אך אלמנה מן האירוסין חופתה כבתולה (פת"ש סי' סד ס"ק ח).